

TANKER ER TOLDFRI

Hans Kirk

¹ Sølvbrudgommen: Nå, endelig blev Jespersen da færdig med sin tale. Han hører til de mennesker, der elsker at høre sin egen stemme, og jo mere han taler, jo mere bliver han forelsket i sig selv. Jeg klarede vist min tale til Ulrikka pænt. Jeg så tilpas rørt ud, da jeg takkede hende for vort ægteskabs fem og tyve år. Og hun så inderligt på mig, at man skul-

⁵ le tro, det her var hendes livs største øjeblik.

Hvad var det, Jespersen sagde, at det var en skam, at børnene ikke kunne være til stede og fortælle, hvad deres far og mor havde været for dem i deres barndom og opvækst? Jo, godmorgen! De børn har vist et kønt indtryk af ægteskabet, og det er vel også derfor, at Karen ikke vil gifte sig. Hun skrev, at hun ikke kunne få fri fra skolenovre i Jylland, men

¹⁰ selvfølgelig kan en lærerinde få fri, når hun skal hjem til sine forældres sølvbryllup. Men Karen er et ærligt menneske, hun ligner sin far, og hun vil ikke holde fest, når der ikke er noget at feste for. Og Poul i Amerika har klaret den med et telegram. Nå, knægten véd jo også lidt om, hvordan ægteskabet har været.

Næ, det er såmænd godt, at børnene ikke skal overvære den her forestilling. Så kunne

¹⁵ jeg ikke have fået mig selv til at kalde Ulrikka mit livs støttestav, min hjælper og kloge rådgiver. Sikke de larmer dernede ved bordet. Det er da godt, at der er nogen, der morer sig, for dette her er en kostbar historie. Men man er jo nødt til at holde den sølvbryllupsfest, for ellers tror folk, at man ikke har råd, og i de her tider gælder det om at passe på kreditten.

²⁰ Jespersen: Jeg slap vist helt godt fra den tale, men det skal Klara såmænd nok fortælle mig, når vi kommer hjem. Hun synes ikke om, at jeg tager ordet, men en eller anden måtte jo sige noget, ellers var det blevet alt for pinligt.

Og ved et sølvbryllup som det her må man jo holde sig til de vamlreste fraser, ellers kommer man let ud på den tynde is. Enhver véd jo, at de har levet som hund og kat, og de

²⁵ skulle såmænd hellere have ventet fem år endnu og fejret tredivears-krigens afslutning.

De kunne for resten godt have vist det hensyn at give mig en lidt smartere dame til bords. Den gamle hejre, frk. Ludvigsen, er nok en tante til sølvbruden. Jeg har prøvet at få hende til at ytre sig, men selv om jeg havde dunket hende i hovedet med tallerkenen, ville hun såmænd ikke ha' sagt andet end ja og nej.

³⁰ Man skulle aldrig tage imod indbydelser til sølvbryllupper, for ved den lejlighed tages alt det gamle familieinventar ned fra pulterkammeret. Alle de gamle tanter skulle afhentes af pulterkammerrydningen – den er for resten god. Den skal jeg huske at stikke ud ved frokosten i morgen.

Sølvbrudgommen: Jeg synes ikke, generalkonsulen er rigtig i humør. Jeg vil da håbe, han

³⁵ tør op, for jeg skulle gerne have den ordre, og jeg har tænkt mig, at jeg kunne trække ham hen i en krog senere på aftenen og snakke lidt med ham om det. Kan den idiot af en tjener ikke se, at hans champagneglas er tomt?

Nu er der en til, der vil holde tale. Det er Prip, det fæ, han er kobberrod i hovedet, men det er vel heller ikke hver dag, han får fire vine og champagne. Jeg må holde øje med ham

⁴⁰ bagefter, for det ser ikke godt ud, at nogen får for meget, navnlig ikke, når han er indbudt som min ungdomsven og egentlig ikke hører til kredsen.

Hvad er det for noget snak, han siger – Ulrikkas lavendelblå ungdom! Han kan aldrig komme over, at han skrev vers, men der var da heller ingen, der ville trykke hans talentløse digte. Hvad kan det for resten nytte, at man er duks i skolen, når man aldrig bliver
45 andet end en lille assistent i magistraten med en gage, som man hverken kan leve eller dø af? De kan sige om mig, hvad de vil, men jeg har fået hjulet til at snurre rundt. Ulrikka har ikke manglet noget. Hun har fået et stort hjem og været elegant klædt, og hvis der ikke sker noget uforudset, kan jeg vel stadig få møllen til at male.

Han snakker videre om Ulrikka. Jovist, min gamle ven, jeg véd såmænd udmærket
50 godt, at du var varm på hende, men Ulrikka var da ikke så tosset at gifte sig med en mand, der ikke havde nogen fremtid. I den retning har kvinder et fint instinkt, hvor de så ellers har det fra. Hvis det var blevet jer to, så var det ikke blevet sølvbryllup med firs kuverter på en første klasses restaurant, det kan du bide dig i næsen på, kære Prip. Det var rart, at du kunne blive færdig med det sentimentale sludder. Ulrikkas lavendelblå ungdom, vrøv!

55 Prip: Jeg skulle vist ikke have talt, jeg synes, Ulrikka ser så trist ud. Hun tror måske, at jeg endnu går og sørger over, at hun sagde nej, dengang jeg friede til hende. Hvad kunne jeg også byde hende? Jeg er jo aldrig blevet til noget, det er der ingen, der véd bedre, end jeg selv. Alt det med poesien stak heller ikke så dybt. Nu befinder jeg mig bedst, når jeg sidder hjemme med min frimærkesamling og et lille, godt glas portvin.

60 Tange er jo lidt grov i det, undertiden er han lidt taktløs, men han var vist alligevel den rigtige mand for Ulrikka. Kvinder elsker jo luksus, og det havde jeg aldrig kunnet skaffe hende. Men jeg synes nu, hun ser trist ud. Det skyldes nok, at hendes børn ikke har kunnet komme med til denne højtidelige fest. Det eneste digt, jeg har fået trykt i en stor avis, var jo for resten det om Ulrikka. Mon hun nogen sinde har læst det? Så er hun nok den eneste,
65 der kan huske det. Men det var pænt af hende og Tange at indbyde mig til festen.

Klara: Det er nu også utåleligt, at Jespersen ikke kan lade være med at holde tale, når jeg så tit har fortalt ham, at han slet ikke kan. Og hvor var det uægte helt igennem. Enhver véd jo, hvordan Tanges hjem har været. Der var såmænd ingen grund til, at Jespersen skulle stå og snakke om, hvor lykkeligt børnene har haft det, for vi véd jo alle sammen, at det
70 ikke er sandt. Og når han nu véd, at det helt ødelægger fornøjelsen for mig. Jeg fik næsten ikke smagt på den dejlige dyreryg.

Tante Ernestine: Ulrikka sidder som en hel dronning, og det kan hun jo sagtens med den mand, hun har fået. Men hun kunne nu også godt have set lidt mere bevæget ud, da han talte så smukt og følelsesfuldt om, hvilken støtte hun havde været ham i deres ægteskab.
75 Sådan er Karl, så mild og tilgivende, det har han været lige fra dreng. Han var hidsig og opfarende, men han blev god igen lige med det samme. Men Ulrikka har nu aldrig været den rigtige kone for ham. Hun bruger også alt for mange penge, og jeg er vis på, at det er hende, der har villet have det dyre sølvbryllup. Det må jo koste tusinder af kroner, og stakkels Karl må slide og slæbe for at skaffe penge til hendes luksus. Jeg er sikker på, at
80 det også er hende, der har givet mig den simple herre til bords. Hvis han bliver ved med at fylde i sit glas på den måde, må de da bære ham hjem.

Jespersen: Der er ikke meget stads ved rødvinen, det er nok det billigste mærke, han har kunnet få. Men man må have tiden til at gå med noget. Hvis jeg ikke havde Klara med, ville jeg stikke af og gå i natklub. Jeg tør vædde på, at Karl Tange hellere end gerne ville

85 med. Men vi må begge to holde pinen ud. Jeg må have fat i den tjener, vi må have mere champagne her ved bordet. Men Klara holder øje med mig. Man skulle tro, hun var ansat i et detektivbureau og ikke var ens ægteviede kone.

Generalkonsulen: Jeg gad nok vide, om Tange egentlig har råd til at holde så stor en sølvbryllupsmiddag. Der siges, at hans kassekredit i banken er overtrukket, og han har nok
90 besvær med at klare sine forpligtelser. Jeg kender jo ikke noget videre til ham og hans frue, og det undrer mig, hvorfor jeg skulle med. Det er nok den ordre, han vil have. Men det bliver nu ikke på de betingelser, min gode Tange. Det er vist bedst, at jeg i morgen beder højesteretssagføreren tage en oplysning på ham. Jo dårligere folk sidder i det, desto flottere spiller de op. Nu hilser han på mig. Det er anden gang i aften. Det tyder på, at han
95 er ude efter den ordre, men jeg er en gammel rotte, der ikke går i fælden, fordi man sætter en bid flæsk foran mig. Konen er for resten sympatisk, men der siges jo, at de ikke lever godt sammen. Det er der nu mange, der ikke gør.

Sølvbruden: Min lavendelblå ungdom. Det skulle han ikke have sagt her, for den slags synes de andre bare er fjollet og overspændt. Og der er heller ikke blevet meget tilbage af
100 min ungdom. Det piner mig, at børnene ikke ville komme. De er altså klar over, at vort ægteskab har været bundulykkeligt. Karen kunne sagtens have fået fri fra sin skole, og Poul har ikke været hjemme i mange år. Han sidder jo sådan i det, at rejsen ingenting betyder. Men de ville ikke. Jeg har jo heller ikke været nogen god mor for dem. Når jeg var ulykkelig, lukkede jeg mig inde i mig selv.

105 Nu sidder vi her og har været gift i fem og tyve år. Hader jeg Karl? Nej, Han er mig bare fuldstændig ligegyldig. Han har den følelse, at han har gjort sin pligt mod mig til det yderste. Han har skaffet mig et smukt hjem og en behagelig tilværelse. Jeg ville hellere have haft et kvistkammer og en lille smule lykke. Min lavendelblå ungdom! Prip er såmænd den eneste, der husker, hvordan jeg var i min ungdom. Karl har glemt det for
110 mange år siden, hvis han overhovedet har haft tid til at lægge mærke til det.

Skulle jeg have sagt ja til Prip? Det skulle jeg rimeligvis heller ikke, siden jeg ikke gjorde det. Men jeg skulle have haft mod og styrke til at føre min egen tilværelse igennem. Jeg skulle ikke have opgivet mine studier, da jeg giftede mig. Der er så meget, jeg ikke skulle have gjort, men nu er det alt sammen for sent. Men Prip er vist den eneste, der har ment
115 mig det helt godt. Han blev da ved at holde af mig, selv om jeg giftede mig med en anden.

Bitten: Puhha, er vi da ikke snart færdige med at sidde til bords. Jeg har aftalt med Preben, at vi lige med det samme lister ned i restauranten og danser. Hvor er de gamle kedelige og uappetitlige. De tænker ikke på andet end at fylde i sig og holde dumme taler, som de ikke mener det mindste med. Hvis Preben og jeg engang skal holde sølvbryllup, skal der ikke
120 opføres sådan en forestilling. Så rejser vi bort med hinanden. Jeg skal ikke have noget af at høre nogle tykke middagsherrer stå op og fortælle, hvor yndig jeg har været. Men det var pænt, hvad den lille gråhårede mand sagde om tante Ulrikkas ungdom. Han har nok været forelsket i hende, det kunne man mærke. Jeg ville ønske, at Preben også en gang imellem ville sige sådan noget til mig. Men han synes jo bare, at den slags er sentimentalt
125 vås.

Preben: Hvad mon Bitten tænker på. Hun ser ud som om hun sidder og keder sig tykt. Det er da også fjollet, at jeg ikke kunne få hende til bords; i stedet for har hun fået det

gamle pæretræ, der sidder og skeler ned til det ridderkors, han har i knaphullet. Det her er morderlig kedeligt, og nu må vi da snart have fået så meget mad, at vi kan holde den
130 gående til i morgen tidlig. Sikken de fylder i glassene. Jeg skal ikke nyde noget, før jeg har overstået min tenniskamp på søndag. Ham med den lavendelblå ungdom var vel nok god. Hvis onkel Karl ikke lader være med at gå til så mange frokoster, så er det ham, der ender med at blive lavendelblå. De skulle drive mere sport, det trænger de fleste af dem til.

Generalkonsulen: Så, nu hilser han på mig for tredje gang: Forretningen må altså stå på
135 meget svage fødder. Hans selskabelige kredss synes jo også ret blandet. Jeg skal huske at ringe til bankdirektør Hammershøj i morgen og spørge, hvordan det egentlig går. Det var selvfølgelig dumt af mig at tage mod indbydelsen, så lidt som jeg kender til familien. Det forpligter jo altid en smule at spise en mands mad og drikke hans vin. På den anden side, hvis han sidder så dårligt i det, er det fuldstændig uforsvarligt af ham at smide så mange
140 penge ud til et sølvbryllup. Man må sætte tæring efter næring.

Sølvbruden: Jeg skulle have åbnet mig mere for børnene i stedet for at lukke mig inde i mig selv med min skuffelse. Men jeg har aldrig haft evne til at slutte mig til andre mennesker. Hvis jeg havde fået den rigtige mand eller havde fået lov til helt at være mig selv, var jeg nok blevet anderledes. Der er nok ikke et eneste menneske her i salen, som bryder sig
145 om mig. Jo, Prip holder nok af mig på sin måde. Og generalkonsul Foersom ser venligt på mig, nu hilser han. Karl lagde mærke til det. Og jeg er vis på, at han om et øjeblik siger til mig, at jeg skal flirte lidt med generalkonsulen ved kaffen. Hvor mange mænd mon jeg egentlig har skullet flirte med, for at Karl kunne opnå et forretningsmæssigt resultat? Det er gement. Hvorfor kan han ikke beskæftige sig med sine forretninger i kontortiden?

150 Prip: Jeg kan godt lide et godt glas, men det her er ved at blive for meget af det gode. Hvor mange retter mon vi skal have? Det er da mindst tyve år siden, jeg har været til så fin en middag. Bare Ulrikka så lykkeligere ud. Hun sidder stiv og bleg, og hun har knap sagt et ord til sin mand. Mon hun ikke har haft det godt i sit ægteskab?

Jespersen: Den madeira er for sød. Det er de billige mærker altid. Jeg må hellere holde
155 mig til sherryen. Lad mig få fat i tjeneren. Så nu kikker Klara herover igen.

Tante Ernestine: Næ, nu har jeg aldrig kendt mage! Nu hæver hun sit glas og hilser ganske åbenlyst på den herre, som kaldte hende en lavendel. Det skulle Karl ikke finde sig i.

Prip: Hun hilste på mig! Og der var et lille vemodigt smil i hendes øjne. Mon hun husker noget fra dengang? – Det betyder, at hun forstod min kejtede tale og ikke er vred over den.

160 Sølvbrudgommen: Nu har de dækket kaffebordene inde ved siden af, og de har for resten vel også fået fyldt nok i sig. Nu kommer jeg i tanker om den fordømte veksler, som forfalder om tre dage. Hvor skal jeg få pengene fra? Man er da heller ikke andet end et skaffedyr, som må fodre på alle de andre. Ulrikka kan sagtens sidde dér og se tragisk ud, det er ikke hende, der skal ud og skaffe skejserne. Jeg må lige have sagt til hende, at hun
165 må tage sig af generalkonsulen ved kaffen. Han hilste på hende lige før. Lidt udfoldelse af kvindelig charme i al uskyldighed har også sin betydning i forretningslivet. Nå, så må jeg op på højkant og byde velbekomme ...